

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

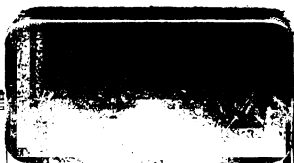
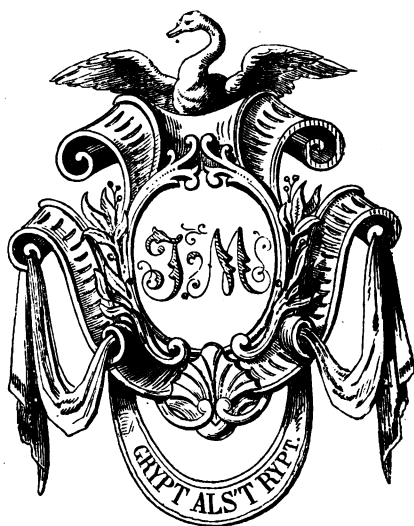
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijk en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

OTHEEK GENT

0000202572

by Google

4572. 53.
V E R H A E L

Van den eerſten Tocht ghedaen by Sijn Exellentie van

WASSENAER,

Baron van Opdam, &c.

LUYTENANT-ADMIRAEI

van de Vrye

**VEREENICHDE
NEDERLANDEN**

met's Lants Vloot, naer de Vyandelicke Landen van

PORUGAEL,

ende van 't gene op de Reyſe ghepaſſeert,
ende wat ontrent die ſake vorders
by de Gedeputeerde binnen
Lisbona voor-ge-
vallen is.

Gedrukt in't Jaer ons Heeren/ Anno 1657.

THE AUTHOR

OF THE

WORKS

OF

VERHAEL

Van den eersten Tochtghedaen by Sijn Excellentie van Wassenauer, Baron van Opdam, &c. Lieutenant-Admirael van de Vrye Verenighde Nederlanden met 's Lants Vloot, naer de Vyandelicke Landen van Portugael, ende van 't gene op de Reyse ghepasseert, ende wat ontrent die sake vorders by de Gedeputeerde binnen Lisbona voor-gevallen is.

Den vijftden September 1657. maecte Sijn Excellentie van Wassenauer Lieutenant-Admirael van de Vrye Verenighde Nederlanden / zepl in Godes naem naer 't Rijk Portugael / ende waeren Gants ghekomen sijnde commiteerde sulcx aen Soldaet / en Matroos / die verhaecht waren dat zy 't ghewelick lichtelick souden krijghen / ontteghens de trouwoose Portugesen te gaen. Liepen in seuen dagen de Canael af / ende sonder pors te beseghenen dat in desen schryvens meriteert / is op den 25. der selver Maent / smorgens met goot / brquaem

Weder / ende Wint / met de Vloot ontrent Cascape voor / inde Rievier ten Ancker gekomen.

Sijn Excellentie beraetslaechde sich met d' Heeren M. Ten Hoebe / ende Gijbert de Witsch Gedeputeert van wegen Hare Hooghe / aen de Koningin Regente van Portugael / ende aen de Schreys-Officieren / hoemen bequaemst de selfde Rievier soude op-zeplen / ende alsoo d' Esquadje vande Vloot alleen bestont in 12. Oorlogh-Schepen / een adbrigs Jacht / ende een Fluyt met Drijes van Zeelant / en door sijn Overnmaest onbequaem om Zee 't honderd dat oock moest in Gallicien inloopen / om gerepareert te worden / ende dat van Drielaen en hadmen noch niet vernomen. Soo waert goede gebonden om de Vloot niet meer te vers waerken / ende tot voer-kominghe dat een van de Schepen van Oorlogh op de Rievier eenigen tijdt mochte op-gehouden werden / de selve Gedeputeerde met het Adbrigs Jacht van Capiteyn Kerckhoven / naer Alrebon te senden / ende naer genomen afschept van sijn Excellentie den Admirael sijn naer-

naer-middagh ten drie uren de Hevier op-geloopt/ komende dien avont niet verder/ als wat voor 't Fort S. Gillis / 's anderdaechs 26. vooz Bolem Fortresse een half uur van Lissebon voorszeyt gelegen. Aldaer Ancker/ sonden stracy hunnen Penninckmeester Cornelis vanden Hecker/goet Portugees sprekende / om te verstaen / hoe zy him aenkomster' Houdt soude bekendt maerken/ consent aen Landt te komen/ ende oock naer d'ordre van 't Rijck ontfangen te worden. Hy wiert voor den Provi-dor vande gesontheyt gebracht/bevestigende aldaer met Ede/ dat geheel de Compaignie niet alleen gesont was / maer selfs dat de selve van geen besmette plaetsen quamen. Daer nae wiert geseght dat de Gedeputeerde hun moesten addresseren aen den Rijck Secretaris Piedro Viera da Silva. Daer op aen den selven een Missive wiert af-ghesonden/latende aen van Ancker de Credentiale/ om dies nootd zijnde te konnen overleveren / 's anderdaechs sinogens antwoorde schijfvelick/den selven Secretaris/ met dese heusche termen/wenshende de Gedeputeerde van wegen Pare-Majesteit geluck ober des selfs goede aenkomste / dat zy him ten eersten aen Lant mochten begeben alwaer zy de Karossen gereet souden vinden om in't Logement daer van zy him selfs souden moeten voorszien / ende voorszeyt ter audientie van de Koningin gebracht te werden. Ondertusschen wierden begroet vanden Nederlant'schen Consul van der Houben / die als kennis van sake hebbende sijne dienst presenteerde / van d'ander zijde waren de Duptsche Cooplieden scrupuleus/ ende doersten niet de Gedeputeerde niet conbatteren/upt vzeese vande Portugeesche afgunste.

Daer-middach sijn 3. Karossen met 4. Peerden leegh/ontrent 't Clooster van Bolem gekomen/ met de welke de Gedeputeerde/naer de Stad/ ende Logement sijn gereden. Versochten 's anderdaechs met een naerder Missive aen den meer-ghemelden Secretaris audientie / die Saterdag 29. Michiels-dach ten 4 uren toe gestaen wiert. Daer op den Ceremonie-meester Don Lucas de Portugael/ met eenige Dienaers een wepnig voor 4. uren by de Gedeputeerde sijn ghekomen om upt 's Konings naem ter audientie te bryngen/ die alle Officien van beleefsheyt/ ende goet onthael aentwende / hopende dat de selfe middel tot goede Bede mede brochten. Sijn met hem getreden in een gheheel kostelike bergulde Karos met 6. Peerden van den Koninck/ daer beneffens noch 4. andere met 4. Peerden/voor de suite van de Gedeputeerde/ende sijn soo gelijckelick naer 't Hof gereden. De straten waren weder-zijds vol volcr beset / ende ontrent het Hof eenen grooten toeloop van alle Natien. Hy wierden door den voornoemden Ceremonie-meester de Crappen op ghelept/ die met volck beset waren. De Camer vande Wacht gepasseert zijnde/quamen in een lange Galderpe/inde welke veel Crups-Heeren/ ende Fidelgos stonden/die mit betooninge van alle beleefsheyt gepasseert zijnde/

zijnde/quamen inde groote Sale/aen 't eynde hinck een swart Koninck-
lick geheimelt onder 't selve op der Aerden een groot swart kleet gesprynt.
De Koningin stont over endt/ even ter zijden van 't verhemelt/ altemael
in 't wlt/een Waper inde handt/ 7 à 8 treden van Haer rechter zijde/ kon-
den twee Marquisen/alleen met den Cappellaen Majoz. Ter linker-
hant tegens den Mup? 3 à 4 Groote Dames vande Coningin oock in 't
wlt/ aen de selfe zijde wat verder af een groot getal van Graven/ Mar-
quisen/ Fidders/ Fidalgos, ende andere Heeren van aensien/ ende aen 't in-
komen van de Sale/ die van de Gedeputeerde suite/ nebens veel Edelie-
den van den Franschen Ambassadeur. De Gedeputeerde begonnen met
de gewoonelike reberentie/ in 't midden/ Insgeleyf komende vooz Hare
Majesteit/ deden vervolgens inde Latijnsche Tale hun propositie/ lebe-
rende naer d'uytspzake / de selve schijftelick nebens het project Tractaet
van accomodement in eygen handen van de Koningin. Waer op Don
Lucas de Portugael Hare Majesteit naerderende / tot antwooydt ont-
singh/ dat alsoo Hare Majesteit 't Latijn niet verstont/ daer op niet con-
de antwooyden. De Gedeputeerde behoojck afschept nemende / sijn op
voorige wijs in hun Logement gebracht. Dese Propositie hielden eeni-
ge Hobelinghen aensfootelick / jae zy wilden sulcx op de perfoonen van de
Gedeputeerde rebangeren / maer de Koningin nam sulcx seer qualick/
ende verboot scherpelick de gedzephde attentaten.

Den Koninck was deser tijt 14 Jaeren oudt / wel aen- ghenomen vooz
Koninck maer noch niet gekroont / ende gaet ondertusschen de Regee-
ringe op den naem van de Koningin Regente / die tot Haer heeft de Ca-
tores van den Koninck/ namentlick den Graef van Odomire / een Heer
vol van alle begaeftheit/ den Graef van Canthamiede Gouverneur van
Cascaye/ ende eenige Forten op de Rivier/ den Marquis de Pice / ende
den Cappelaen Majoz.

De Nederlandtsche Bloot vooz de Rivier ten Ancker blijvende / gaf
groot aensien ende alterati:/ een pder wensfe naer de Wyde / sijn Excel-
lentie van Wassenaer hadde middeler-wijlen geerne de Nederlandtsche
Schepen gewaerschoot/ maer d'occasie ontbrack daer toe/ niettemin de
Gedeputeerde lieten sulcx heymelick binnen Lissabon doen/ midtsgaders
aen de Schepen die tot S. Albes lagen. Den Admirael kreegh oock noch
geen versterckingsse/maer goet bericht/ als dat op 12. December 1656.
De Lisbonsche Bloot/ naer de Brasiliën gesept was/ onder den Admi-
rael Petro Jacomo de Magellanes/ met 9. Orloch-schepen/ 45 Coop-
vaerdp/ Item 50 andere Coopvaerdp-schepen/ uyt Port a Port/ Wianen/
ende and're Havenen van Portugael/ de welke inde Brazil met meerder
waertuych soude versterckt worden/ om inde Maent van Octob. 1657.
in Portugael te sijn/ met ontrent de 50000 Kisten Stupcker/ sonder Coe-
back/

back/ende Brasiliën-Hout / ende datmen daer boven noch twee kostelicke geladen Schepen van Goa verwachte.

Op dese tijt geschiede met groote verwonderinge/ dat alle Nederlantsche Schepen/ tot Lissabon wierden aengeteekent/ niet verboth van niet te mogen vertrekken/ tot ander last. t' Sainct Wesp dwongmen de schippers de vloers van hunne Schepen aen Tant te brengen/ andersints men soude Soldaten op hunne Schepen leggen / ende hunne personen inden karkker sinjten/ alleen hielden de Gedeputeerde hun advijs-Jacht vyz. Ende wat sollicitatien dat den Consul Verhoeven dede / onder remonstrancie dat dese harde proceduren d'eerste oorzaeck van verwijderinghe soude geven/ ende dat de Nederlantsche Bloot / geen de minste Actie van hosiliteyt en had gethoomt/ niet tegenslaende/ daer en was niet als goede woorzen te obtineren/ende geen ontslaginge.

Den 2. Schreef den Secretaris van Staet aen de Gedeputeerde / hoe dat de Koninginne had de Propositie / en annere Papieren gesien/ en dat hare Majestejt vande Gedeputeerde versocht te verstaen/ of zy de macht niet hadden/ om de seberiteyt van de overgegeven articulen te modereren/ ende te altereren / en in cas van ja / dat hare Majestejt aenstonts Commissarissen soude stellen/ om met hun te confereren / ende voortz te beraamen een middel van Vrede/ende vzienschap daer toe hare Majestejt ten hoochsten genegen was. Den 3. wiert gerescribeert hy de Gedeputeerde aen den gemelden Secretaris Piedro Diero da Silva. Dat d'overgheliberde Articulen billich/ende rebelick waren/ dat zy daer ober geen reden wilde hooren/ ende geven/ ende dat niet bequamer was om de waerheyt daer van int te vinden / dan dat hare Majestejt Commissarissen gestofde te stellen/ om de saecke gesamentlick t'examinerem / wanneer het blijcken soude/ dat t' Vereenichde Nederlandt genegen was / om met de Portugaelsche Croon eenen eerliken Vrede / ende oprechte vzienschap aen te gaen/ende voortz dat zy Gedeputeerde soo gemachticht waren/ dat sy tegens waere/ende evidente redenen niet souden strijden.

Tegens den avont ontfingen de Ghedeputeerde / dooz 2. Sergeanten/ naerder Missive vanden selven Secretaris / notificerende / dat de Graven Edoimire / ende Canthanicho ende hy Secretaris/ de Ghedeputeerde sanderdaeghs naer middagh ten 4. uren inde Koninklijcke Sale souden verwachten/ daer toe men him met de Koninc Koetsen ophaelde. Naer de complimenten dede Don Silva Secretaris dese substantiele propositie. Dat de Koningin haer in dze pointen beswaert vondt / ten insichte van hunne Commissie/ eerstelick dat terwijlen den Koninc van Brancrijk aen hare Majestejt van Portugael had doen bekennt maecten / dat hy hem hy Haer Hoogh Mogende de Staten Generael hadde doen presenteren / ende oock doen versoucken / om als Mediateur over dese differe

rentien

rentien aengenomen te werden/ upt dese schielicke/ ende subite reys/ niet anders bleek/ dan dat sulck versouch/ ende presentatie afgeslagen was/ 't welck naer hun oordeel onredelick scheen. Ten 2. de maniere van de Gedeputeerde aankomste met een Vloot / die de Portugaelsche Custen/ ende Aëviere bevaulde/ waer upt hare Majesteit niet anders konde afnemen/ (dat schoon men vooz-gaf/vooz al/naer Vrede te trachten) evenwel sulcke komste wat anders mede byocht/ besonderlick in een conjuncture des tijts/ in welcken zy 't geerne anders sagen: dat hun Gedeputeerde aen wesen te Lissabon / tot geenen anderen eynde qualick konde strecken/ dan om alle gelegentheyt te verstaen/ ende hunne macht van Schepen/ als andersints af te sien. Ten 3. d'onmogelichheyt vande begeerte der Gedeputeerde / ende besonderlick d'overgeleverde Articulen / verhattende restitutie vander Moorden Capitanien van Brazyl/ van Angola/ ende van S. Thomas/ daer tegens veel redenen/ ende bedenckingen allegerende.

De Gedeputeerde antwoorden/ wel te konnen gheloooven/ dat de Majesteit Brancrijck/ aen de Majesteit Portugal de aengheboene Mediatie had bekendt gemaect/ welke op voozstel van den Heer Ambassadeur de Chou was aen-ghenomen / die zy wilden naer komen/ indien den Graef de Cominges/ Extraordinaer Ghesaut aen 't Portugaelsche Hof hem daer toe wilde laten gebruiken.

Wengaende 't vierde hun stont geensints toe t' ondersoucken de redenen/ ende motiven die Haer Hoogh-Mogende gehad hadden/ om hun in sulcker manier met een Vloot in sulckdanighe conjuncture van tijdt / nae Lissabon te senden/ doch men konde wel afnemen dat de selfde groot/ ende veel waeren / en eyndelick dat Haer Hoogh-Mogende begeerich waren te weten/ of sy met dit Rijck/ in een eerlicke/ ende oprechte Vrede souden konnen geraecken / ende alle verschillen accomoderen / ende dat hunne komste nergens streckte als om de selfde Vrede te bevoorden/ ende niet om 't Lant te verspielen. De Commissarissen verklaert hebbende hier op niet te blijven staen / soo antwoorden de Gedeputeerde op 't derde/ sustinerende heel licht/ ende facil te zijn/ wanneer slechts de Croone Portugal daer toe bequame ordze stelde. Hier op vielen veel consideratien/ ende debatten/ doch de Commissarissen werden soo overtuicht/ met legitime ende evidente redenen / dat zy qualick pets meer wisten te seggen/ maer persisterden by d'onmogelichheyt van de restitutie / met presentatie van 't Equivalent te voldoen/ ende hoorders alle satisfactie te geven. Dese conferentie ontrent drie uren geduert hebbende/ sonder dat ter pets geboordert was. Hier op wiert verklaert/ dat sonder restitutie van Landen / niet te doen en viel / daer toe men moest versien soomen tot Vrede trachte. Ende dat de vooz-gegeven Articulen van Craetaet
groot

grootelick gediminuereert/vande voorighe gehepichte conditien/ soo redelick / ende selfs waren consoym 't gheene d' Ambassadeur Francisco de Souza Contincho/ upt den naem / ende laet zijns Koninck Anno 1648. aen Haer Hoogheyt had ghepresenteert / daerom hy de selve in 't minste niet getwijffelt wiert/ ofte Hare Majesteit soude die soo aennemem/ ende met hun Gedeputeerde gesloten hebben/niettemin om alle de werelt te thoonen d'inclinatie van Haer Hoogmogende tot Wyde/de selve conditien noch goet gebonden hadden te versachten/specialick in 't stuck van de restitutie/ 't welckmen aen de Commissarissen presenteert ter hant te stellen/daer naer zy seer begonden te luyfteren/ ende hun ober-ghelevert het naerder / ende tweede Tractaet van accomodement / met versouck 't selve aen de Koningin bekent te maken/als zijnde d'uytterste meeninge van Haer Hoogh-Mogende/waer op Hare Majesteit/ Hare Raden/ ende zy Heeren Commissarissen nu wel te letten hadden / versochten een spoedige antwoorde ter eerster conferentie / alsoo des selfs verbliff-tijdt cort was; 't selve wiert aengenomen om aen de Koningin/ ende in den Raet 's anderdaechs te communiceren / bestaende inde Koningin/ende 12 andere pñcipale persoenen des Rijck.

Den 5. sont zijn Excellentie Cominges sijn Secretaris aende Gedeputeerde/ versouckende alsoo hy verstont dat zy afgesonden waren/om met Portugael/ ofte van Wyde/ ofte van Oozloch te tracteren / dat als hy gelaet van zijn Koninck met de Gedeputeerde geerne wilde spreken / ten eynde om de differentien metter minne te helpen hy-leggen / versochte of zy geliefden in zijn Logement te komen/daer op de Gedeputeerde naer-middach ontrent t' twee uren in zijne koets met 6. Peerden sijn geseten/ daer toe gesonden/vergeselschapt met twee Collonellen / ende opgemelde Secretaris/rijdende naer Alancantare / alwaer zy in 't Hof met alle eere ontfangen wierden. Den boven gemelden Ambassadeur seyde dat hy door zijn Koninck van Franckrijk / ende selfs vande Koningin van Portugael / tot de mediatievande differentien/ ghelaet / ende versocht was. De Gedeputeerde bedanckten hem met groote complementen / ende accepteerden de selve mediatie / hem verders communicerende wat op de conferentie ghepasseert was; deducerende voozders in 't langh de rechtveerdighe redenen tot 't gheene gehepicht was/ende hem behandicht 't eerste/ende tweede project tractaet aen de Koningin overgelevert / soo versochten zy daer op sijne Coöperatie / op dat de Koningin daer op mocht sluyten / verklaerden rondelick dat hy daer buyten niet souden konnen gaen: ende dat 't Vereenichde Nederlandt altijt vooz gheheel Europa soude konnen doern blijken dat 't selfde d'oofsack des swaeren Oozlochs / die ander sints daer upt ontsaen mochte niet en was. Sijn Excellentie hun bedanckt hebbende ober
de

de gedane openinge / beinerchte strax wel datter weder-zijds niet veel te handelen viel / beïsofde niettem in 's anderdaechs sijne goede Officien by de Koningin te doen / op dat zy mocht resolveren / ende conbemeren / op 't leste ober-gegeven Project van Tractaet meer gemelt. Hier op afschept genomen / zijn als vooren wederom in hun Logement gebzacht.

's Anderdaechs in 't weder komen van 't Hof is den Ambassadeur in 't Logement vande Gedeputeerde aen-gereben / him coicerende / hoe hy by de Commissarissen alles hadt gedaen / dat hy beduncken mocht / tot inductie / ende acceptatie van 't leste project van Tractaet / maer alles vruchteloos / ende te vergeefs / zy Commissarissen allegerden / dat noch de reputatie van 't Rijck / noch hun conscientie in materie van Religie eenige restitutie toe-lieten / ende wanneer hun daerom den Oorlog wiert verclaert / dat zy naer vermoghen hun daer door souden sien te redden. Doch dat zy noch in naerder conferentie sojden komen / hier op heeft hy zijn afschept genomen.

Cozts daer aen ontfingen de Gedeputeerde berecht per Missive van den Secretaris van Staet / dat de tweede aen-geselde conferentie naer middach haren voortganc soude hebben. Ter welke ure de Commissarissen seiden / dat al hoe-wel by 't tweede ober-ghelieverde Tractaet / 't Vereenichde Nederlandt besisterde van de restitutie van Angola / ende St. Thomas eventwel de gesustineerde onmogelickheyt noch niet was wech genomen / ende in haer geheel bleef / vooz den hepsch van de Doorzeder Capitanien van Brazil / ende terwijl de Fransche mediatie niet was afgeslagen / dat zy Gedeputeerde hun behoorden te bougen naer zijns Crell: gedaene verklaringe / als datmen voozderde onmogelike / ende dien-volgens onredelike saecke / ende dat zy maer wilden treden / tot afvoozderinghe van eenich Equivalent / datmen van de Koningin niet behoorde pet-wes te begeeren / het welck schoon zy het wilde doen / eventwel van den Staet / ende 't gantsche Rijck soude belet werden. Dat de presentatie door den Ambassadeur Souza Continho 1648. wegens de restitutie van de Landen gedaen / hier niet considerabel viel / als buypen last des Koninx / ende het Rijck / op eygen authoriteyt gedaen / daer van noyt gedacht was / ende dat hy seer qualick hadt gedaen / 't Vereenichde Nederlandt daer mede 't abuseren. Doch dat sulcx als doen in Hollandt niet was geaccepteert. De Gedeputeerde sommierlick antwoorzende / dat sy niet gedacht hadden / datmen d'onmogelickheyt nu wederom soude ten tapijte bzingen / die inde eerste conferentie volcommentlick was wederlept / aenwijfende de mogelickheyt van dien / met 't wech-nemen van alle Portugeesche Officieren / Militie / ende andere / die in haren Gedt / Ampten / ende Bedieningen zijn / ende afstreckende de behulpzame handt van de voozdere Angesetenen van den Lande / ghelijck hare Majesteit

* *

behoorde te doen. Wat de verklaringe van den Franschen Ambassadeur aetginck/ het konde zijn/ dat hy sulcx aen haer gedaen hadde/ maer zy hadden sulcx van hem niet verstaen/ verhalende 't boven gepasserde met zijn persoon. Doch verclaerde zijn Excellentie daer naer dat sulcx omwaert ende Portugeesche practijcque was.

Hier quam/ seiden de Ghedeputeerde geen equivalent in consideratie. Dat 't Vereenichde Nederlandt alleen 't zijn hepschte/ dat noch in wesen was/ Ende indien 't selfde met gelt te doen had geweest/ het was alreede Anno 1657/ door Souza Macedo gepresenteert/ doch afgeslaghen/ dat men om Wydens wille desisteerde van de considerabel Landen/ van Angola/ ende S. Thomaz. ende zy moesten mede/ om de selfde reden/ de Moeder Capitanien van de Brazil restitueren/ soo conde men sien dat wederzijts tot Wyde geinclineert wiert. Doch Portugael persisteerde by 't onmogelichheit. Ende hem af ghebraccht of zy daer by wilden volgheden/ ende dat zy Ghedeputeerde wisten wat zy in conformité huns instructie verders doen moesten. Zy antwoorden dat zy daer over met hare Majesteit/ ende den Raedt/ naerder souden delibereren/ ende souden dan op een naerder conferentie antwoorden. Men scheidde daer op. Door gheheel Lisboa wasmen ondertusschen seer bekommerd voor de Surcker-Vloot/ met welcx verlies Portugael groote schade soude komen te lijden. Men sondt upt alle Havens advijs naer de selfde/ men ruste alle Schepen toe/ eenichsints ten Oorloch dienstlich/ tot 16. inclusiefs selfs Hollandsche Fluyten/ ende Portugaelsche Caravellen voor Wyanders/ maer Voets volck/ om tot dese Oorlochs-Schepen te dienen was seer qualick te vinden. Tot dato waren de Schepen van de Kuyter by de Vloot niet gekomen/ dat al wat nabeelech viel/ ende sommige lieten hem voorstaen/ datmen hem alleen met 14. Oorloch-schepen socht te dwinghen/ ende dien volgens dat het niet recht gemeynt was.

Den 7. Sepide de Kiepier op seckerer Fluyt-Scheepken genaemt Porta Port/ Schipper Hanne-Jans met 7. Stucken/ geladen met Gerst/ ende koolen/ in 16. dagen van Texel gezeilt. Desen seide dat hy de Vloot voor de Kiepier ghemist had/ excuse voor Liedens die 's Landts dienst niet achten.

Den 8. ontrent middach quam tot groot verwonderinghe noch een nieuw Pynas de Kiepier opzeilen/ wesende een van de Paquets Voets/ genaemt den Hercules/ Schipper Pieter Janssens Piedtman van Amsterdamb/ had aen Voort gheweest van den Heer Lieutenant Admirael/ die hem van den toestand van sake had anderrecht. Dit niet achtende/ ende zijn tijt waer nemende stact van de Vloot af/ ende quam te Lisboa/ daer over den Admirael seer ontstelt was. Hy excuseerde sich/ dat hy hem by de Vloot niet konde houden/ door de ranchheyt syns Schips/ dat lichtelick

lichtelick soude om-geflaghen hebben / ende Schip / en volck in verijckel was / boven verscheyde koopmanschappen / was geladen met 110. Vaten Boscrup / 108. Boffen Lont / 9. groote / ende 3. middel-bare Cabel-Coutwen. Dit verheuchde de Portugeesen niet weynich / want het Goederen waren / om tegens de Schepen / ende alle eerlick / ende ghetrouwe Officiere des Vaderlants / geemployeert te werden. Doch kregen de Portugeesen bericht / vande sterckte / hoedanigheyt / beuanninge / geschut / Amunitie / ende Dictallie van 's Lants Vloot. Daer ondertusschen de Gedeputeerde in 't perijckel huns levens stonden / in 't up-wercken haers aen bevolen last / ende dit dooz d' aend'ingende / ende quade Actien / van de Inghesetenen van den Vereenighden Staet sefs / tot spoe van andere Natie. Dese Goederen waren dooz een Portugees van Amsterdamm gesonden.

Alsoo den tijt van dize weken van de Gedeputeerde begon te verlopen / soo sonden zy den 10. een Dissite aen den Secretaris van Staet / hoe dat dien tijt al d' helft overstreken was / ende alsooder noch vry wat te doen viel / soo vonden goet hem de memorie te verberfchen. D' antwoorde was 's anderdaechs / dat zy dooz 't expireren de leste resolutie souden ontfangen / ende dat zy gheen ander redenen van upstel hadden / dan om eenich contentement te geven. Op dien dach was den Staet seer laet inder nacht vergadert geweest.

Den 15. saten de Gedeputeerde gheheel den dach stil. Doch vonden goet den Graef d' Odmire die 't meeste gesach des Rijck heeft / ende goede genegentheyt tot vrede thoonde / in 't besonder te visiteren / taden tot sijnen huyse / alwaer zy met alle courttoispe ontfangen wierden / ende wel twee uren lanch discouteerden / hem bekent maeckende / dat den gelimiteerden tijt binnen 7. dagen quam t' overstrichen / wenschten dat d' handelinghe mocht werden voltrocken / ofte anders dat zy hun vorders by de Koningin mochten ontledigen van trestant huns Commissie. Den voorszeyden Graef antwoorde / ende verclaerde / dat pder een van den Staet de restitutie van de Brazil af heerich hielt / ende dooz onmoghelick. Daer dat zy gesamenlick genegen waren om 't Equivalent daer van te voldoen / ende naer eenige andere redenen / soo op 't stuk vande Negotie / betalinge in termijnen van de schade / aen de West-Indische Nederlantsche Compaignie ghedaen / voorts van 't Accoord tusschen Portugeel / ende Engelandt gemaecht. Repliceerden de Gedeputeerde / ende boerden hem te gemoet / dat zy niet konden beduncken dat de Portugaelsche Kroon / liever wilde komen tot eenen ruineusen Oorloch / verwerpende een soo loffelick / ende advantageuse alliantie / dan een weynich Lants / dooz quade / ende onghesloofde middelen gheconquesteert / te restitueren. Ende eyndelick d' expeditie gerecommandeert hebbende sijn daer op van den

den anderen geschepden. De Gedeputeerde wierden dagelick van veef
gequalificeerde personen van de Regeringe gevistiert / om dat men de
sake souden faciliteren / en vande restitutie desistieren / en onder de selfde
Don Antonio de Souza de Macedo / die inden Jare 1651. Ambassadeur
in't Vereenichde Nederlant geweest had. Met dese spreuke dat de ver-
sochte restitutie onmogelick was / ende niet konde geschieden / Erstelick
om de Religie. Een anderen dat d' Inwoonders daer toe niet souden sijn
te bungen / ten derden / ende daer geheel de spoil op-dyaerde. Dat zy sulcx
niet wilden doen.

Den 18. dede den Franschen Ambassadeur aen de Gedeputeerde coi-
catie / dat hy den 17. by de Koningin audientie hadt gehad / op dat in sy-
ne tegenwoordicheyt een conferentie mocht ghehouden werden / om naer
gehoor van yders redenen / te sien offer gheen middel van Accoord te vin-
den was / die s' anderdaechs ten 4. uren geprefigeert was. Daer op den
19. in de Koninklijke Sale de Gedeputeerde verscheenen / alwaer sy
vonden / den Graef van Odomire / den Marquis de Rize in plaets van
Canthaniade / ende den Geheim-schryver des Koninkrijcs. Den Heer
Franschen Chefant Cominges / een wepnigh daer naer komende / ende
naer datmen geseten was. Begon zijne propositie inde Fransche Tale.
Alus.

ESSIEURS.

Voyant que le Portugal arme puissamment pour s' opposer à
la Flote de Holande, qu'on court aux Armes de toutes parts. &
que le feu s'allume avec tant de violence, qu'il sera impossible
de l'esteindre, si l'on n'y apporte promptement le remede, j'ay crû estre
obligé, comme je le suis véritablement, par le caractère d'Ambassadeur
Extraordinaire du Roy Tres-Chrestien mon Maistre, Allié des deux Par-
tis, devons convier de sa part, à suspendre vos Armes & remettre vos in-
terests à la Médiation de vos Alliez: qui dans une affaire de si grande
consequence, balancans avec équité les raisons, y trouveront, sans
doute, des tempéramens, qui estans examinez avec beaucoup de con-
noissance & de sincerité, seront tres-justes & tres-honnestes pour la gloi-
re & la reputation des deux Estats.

Car, enfin, Messieurs, quels avantages pourrez vous recevoir d'une
guerre qui ne peut estre que tres sanglante, & par sa durée & par la va-
leur des deux Nations, tres-préjudiciable à vos véritables interests, qui
donnera de l'inquietude & de la douleur à vos Alliez., & de la joye à vos

Enne-

Ennemis, qui ne peut estre utile qu'à vostre Ennemi irréconciliable, & à vostre Ami & Allié pour autant de temps que ses interêts le requerront?

Vous jugez bien, Messieurs, sans qu'il soit besoin que je m'explique plus clairement, que le succès le plus avantageux que vous puissiez avoir dans ce funeste Rencontre, c'est de faire par un sanglant Combat, un passage à la Flote, dans la rivière de Lisbonne, ou de la conduire dans quelqu'un des Ports de Hollande : mais, quel profit tirera le Victorieux de sa victoire? quelques Vaisseaux ruinés, des hommes morts & d'autres prisonniers, avec le regret d'avoir commencé une guerre éternelle, qui pouvoit finir dans sa naissance, par des voyes honnestes, approuvez & autorisez par la Médiation de vos Alliez, tandis que l'Ennemi commun se resjouira de vostre perte & triomphera de vostre propre victoire.

Après cela, Messieurs, ne seroit-il pas raisonnable, que les Armes vous tombassent des mains, que vous vous rendissiez aux dressantes sollicitations que je vous fais de la part du Roy mon Maître : & que faisant réflexion sur vos véritables interêts, vous vous laissassiez toucher aux malheurs que vous préparez à des Peuples, qui estans en bonne Union, se feroient considérer de toutes les Nations? Que si jusques ici, par des raisons politiques, vous n'avez pas voulu vous ouvrir les uns aux autres, & que ce soit le véritable employ d'un Mediateur, de faire vos offices, je consens d'y travailler de la part du Roy mon Maître, afin de faciliter cette suspension d'Armes, & cette Négociation si utile & si juste.

Je vous diray donc, Messieurs, qu'il me semble que vostre affaire est d'une nature si extraordinaire, qu'elle ne peut estre parfaitement connue, qu'après avoir esté tres-sérieusement examinée : Messieurs les Députés des Estats des Provinces-Unies demandent la restitution des Terres du Bresil, comme leur appartenans par droit de Conquête, sur un Ennemi déclaré : Messieurs les Commissaires de Portugal ne peuvent accorder cette restitution, sans donner une atteinte aux Loix fondamentales de l'Estat, lesquelles défendent positivement d'aliéner la moindre partie de leurs Conquêtes : Ainsi, vous trouvant directement opposez, est-il raisonnable, puis que vous avez de considérables Alliez, que vous en veniez aux Armes pour vous faire justice? Non, Messieurs, il est plus à propos de terminer cette affaire par la voye de la Médiation : Vous éclaircirez tous vos doutes, vous assurerez tous vos Droits, & chacun jouira en paix, de ce qui lui sera accordé par le Traité.

Roy.

Pour parvenir à cette Paix si souhaitable, je vous offre derechef, la Médiation de la France, par le Ministère de ses Ambassadeurs: Si le Portugal en veut envoyer un à la Haye, il y trouvera Monsieur de Thou, Sujet de grand mérite & de considération, capable par son adresse & par les profondes connoissances, de faire réussir les affaires les plus difficiles: Il fera tous les offices nécessaires pour adoucir les demandes & pour faire accorder les choses qui seront jugées raisonnables par les Alliez. Si d'autre part, Messieurs les Etats des Provinces-Unies veulent envoyer un Ambassadeur en cette Cour, j'obtiendray du Roy mon Maistre, un Pouvoir pour y intervenir de sa part: & bien que je n'aye pas la même capacité ni les mêmes talens, que son Ambassadeur en Hollande, mon zele & mon affection suppléeront au défaut.

Si ces deux moyens ne vous satisfont pas & que vous y trouviez quelques difficultez, acceptez le troisième, qui est d'envoyer en France des Ambassadeurs, ou des Commissaires, avec un Plein Pouvoir d'accommoder & terminer tous vos différens, par l'entremise des Ministres qu'il plaira au Roy mon Maistre de nommer.

Ce Parti me semble le plus juste, le plus raisonnable & le plus honneste que vous puissiez prendre: Par là, vous éviterez la haine qui pourroit naître entre les Portugais & les Holandois, qui se voyans sur leurs Terres, en pourroyent tirer quelques avantages au préjudice de la Négociation.

Si vous profitez de ces avis & que vous suiviez cet expédiant, vostre conduite sera estimée de tout le monde, vos Alliez n'auront aucun sujet de se plaindre, les Peuples vous béniront, & si, par un malheur que vous aurez tâché d'éviter, vous en venez à la guerre, ce sera du moins apres avoir tanté tous les moyens de faire la Paix.

Messieurs, il ne me reste plus rien à vous dire sur ce sujet, pource que dans les Conférences que j'ay eu avec vous, je vous ay fait connoître les raisons les plus pressantes & les plus politiques que la force de mon esprit m'a pû fournir dans une matière qui donneroit de la peine aux plus Intelligens, si ce n'est de finir ce Discours par où je l'ay commencé: Permettez-moy, donc, que je vous convie eneor une fois, de la part du Roy mon Maistre, de remettre vos différens à la Médiation de vos Alliez: étant persuadé, que comme je suis avoué du Roy Tres-Christien pour faire cet office, je le seray pareillement de tous ceux qui s'intéressent dans vostre conservation.

De

De selve geeyndicht / ende naer veel redenen van alle kanten / al om tijt te winnen/ende berolinerende d'Instructie van de Nederlantche Gedeputeerde / die Catthagorice moesten weten / of him d'obergeleeverde conditien/ souden werden toe-gestaen ofte niet : De welcke noch seydten/ dat dese onlusten soo veel/ ende langhe Jaren hadden getrotteert / ende datmen geduyrich soo veel had laeten over-gaen. Sels was ten Jaere 1643. door Nederlantche expresse Commissarissen tot Lisbona voorgeslagen/ende ghepresenteert/ desen selfden voorszach van Zijn Excellentie de Cominges / maer de Portugaelsche Croon konde daer toe niet verstaen. Hier op sommeerde den Ambassadeur de Con : Commissarissen wat naerder/ende dat zp verklaren souden of zp in alle geballe inde voorsz noemde arbitrage soude willen setten/ soo wel het different raekende de restitutie van Landen/ als de voorszere andere Poincten / waer op zp lieden absolutelick verklaerden/ dat zp niet van ineyninghe waren/ ont tot eenige de minste restitutie van Landen te treden / maer wel de redemptie daer van subnitteren. Seggende / boben d'onmogelichheyt die de Gedeputeerde maer vooz quaetwillicheyt hielden/ dat het in des Koninkings macht niet was/ van eenighe Domeynen des Koninkrijck te desisteren/ negerende ten surplusse dat d'Heeren Rudolphi / ende van der Houben eenige Neutrale plaets van by een-komst/ 't zp rochel/ ofte Manteg opt hadden vooz-geslagen/ende voorsz eenige andere opgeraeyte discouessen. Den Ambassadeur alle zijn vlijt dus ingespannen hebbende/ende dat sijne upterste debboiren niet effectueerden / verklaerde / dat het hem ten hooghsten leet was / dat de saecke in verder verwoydinghe stonde te komen/ ende zijn afschept nemende/ heeft sich vertrocken.

Maer zijn vertreck / is de particuliere conferentie wederom aengewagen/ in de welcke de Koninkliche Commissarissen absolutelick verclaerden/ dat zp niet geresolbeert waren eenen voet Lants wederom te geven. Daer op de Gedeputeerde antwoozden / dat sp dan moesten af breecken/ also sonder restitutie van de selve gheen beslupt was te maecken. Wedanckten de Commissarissen vooz het goet onthael / versochten dat de Pacquet-Boots tot him transport naer Holland mochten werden toegeslaen. Ende voorsz tot noch een resterende saeck dat zp d'eere mochten hebben / om van de Koningin him afschept te nemen / ende dat zp dan daer op mochten r' Scheep gaen. Den Secretaris del Stado antwoozde datmen van him versouck aen Hare Majestept de notificatie soude doen. Doch voechde daer by dat Hare Majestept wat onpaffelick was / daer op zijn zp geschepden.

Den 20. trocken de Ghedeputeerde naer Alcantara/ him afschept nemende van Zijn Excell : de Cominges/ die sich verwonderde dat by Portugael selver geen conditien van accomodement en waren ober-gelevert
 jnn

om aen Europa te thoonen/dat 't selfde tot voortkominghe vanden Oor-
loch alle redelicke / ende doendelicke middelen hadde voor gheslaghen.
Daer van daen weder gekeert/soo bejegenden hun verschepte Engelsche
Kooplieden/bekent maeckende dat zy niet d'aenslaende Brasilsche vloot/
eenige effecten voor hunne rekeninghe verwachten/ daer van aen de Ghe-
deputeerde gheteckende Lijsten/ met hare verklaringhen overleerden/
versouckende/indien de selfde Vloot bemachticht wiert/dat zy lieden on-
bekommert/ de restitutie van hunne goederen mochten genieten/daer op
volchden die van de Republicque van Venetien/ Genua/ Florencen/
Hoochduytslant/ ende oock de Fransche Kooplieden/met hun respectie
Consuls geaffisteert/pder 't selfde als d'Engelsche supplierende.

Den 21. dito zijnde daechs daer aen sonden de Gedeputeerde wederom
t' Hobe / om t'incurreren of aen hun de versochte audientie was toe ghe-
staen. Alwaer door den Secretaris van Staet aen hunnen dienaar wiert
behandicht secker besloten Pacquet/ waer in gesecht wiert / dat daer in
besloten was/al 't gene dat zy af te wachten hadden. Ende dat hy daer
onder toefont een Missive aen Hare Hoogmoghende d'Herren Staten
Generael/ om aen de selve te behandighen houdende in effect dat Hare
Majesteit alle billige middelen/tot Vrede ende alle mogelicke satisfactie
aen de Gheputeerde hadde laten presenteren / daer toe zy alijt bereyde
soude zyn / versouckende dat 't Vereenichde Nederlandt de selfde geliefde
met een Vrede-bozft wel t' overwegen/ ende pondereren / waer by noch
lach secker Portugeesche memorie / verbattende een verhael van het
gepasseerde op d'onderlinge gehoudene conferentie/ ende wat by de Por-
tugeesche Commissarissen inde selfde geallegeert was / maer fraggens
naer hun Capice/ende goetd vinden gedresseert. Item noch twee brie-
ven aen de Gouverneurs vande Chooren van Bolem / ende 't Fort
S. Jan/ om de twee Schepen te laten passeren / versocht tot Transport
van de Gedeputeerde. Ende wat belanghde de versochte audientie/dat
Hare Majesteit noch sieckelick was/ende daerom in eenige daghen aen
de Gedeputeerde geen audientie conde geven. Ende voorts dat hy al-
tijt bereyt was te ontfangen/ 't geene men aen hem voorder soude willen
belasten. Wenshende de Gedeputeerde ten surpluyse een goetd succes
op hunne aenslaende reys.

Dese nu genouchsaem siende / dat hun den wegh van audientie by de
Koningin was afgesneden/soo delibereerden sy onderlinge/ hoe / ende in
wat manieren zy 't leste Leth huns instructie/ bequamelickst mochten
nit werck stellen/ oordeelende tot dien eynde best / hunne Propositie van
affchept die zy mondelinge aen de Koningin gemeynt hadden te doen/in
een besloten Missive/aen de selve te addresseren / ende over te leveren in
eyghen handen van den Secretaris van Staat Pedro de Viero da Silva.
Gelijck

Gelijck zy lieden ten dien eynde den 22. dito 's morgens met den dage-
taet / naer zijn Logement reden / ende naer praeslabeel dancksegginghe/
belanghende d'onsanghene depelches, seiden aen zijn Ed. dat het hun
gedeputeerde seer leet was / dat vermits d'indispositie van hare koninck-
like Majesteit / zy lieden de eer niet konden genieten om een behoorlick
affchept vande selve te nemen / versochten zijn Ed. dat hy upt hunnen
naem / de besloten Missive / die zy hem ter hant stelden / aen hare Majes-
teit in eygen handen beliefsde te geven / behelsende substantialiter. Dat
hare Majesteit / nochte de Staten des Rijcs Portugael niet onbewust
waren dat 't Vereenichde Nederlandt gheduerende veel Jaren / ende tot
nu soo vriendelick / ende rechtveerdighen hepsch ghedaen hadden / op dat
hun volgens alle rechten behoorlick restitutie van Landen / ende repa-
ratie over de menichvuldige schaden / ende injurien / soude ghedaen wor-
den : Sonder nochtans / ende onaengesien alle debbooren pets sulcx te
verwerben / sulcx dat hare Hoogmogende van conscientie / ende van we-
gen huns Ampts van regeeringe halben / ghenootsaecht waren / de Wa-
penen aen te nemen / ende den Oorloch teghens 't Koninckrijck Portu-
gael te voeren. Onder protestatie vooz Godt / ende vooz alle Europische
Monarchen / ende Princen / dat zy 't moerij / ende oorsaeck niet zijn van
alle aensaende Bloetsfonteynen / ende miserien / daer upt resultabel / ende
daer toe gedwoongen tegens hun hert / chwiltet / ende opinie / ghelijck zy
met 't selfde memoriael / ende missive aen hare Majesteit van Portu-
gael den Oorloch denuncieerden / ende verclaerden. Sonima baden den
rechtveerdigen Godt / dat Zijne Almachticheit den selven tot een goet
eynde geliefsde te berigeren. Bedancten de Koningin daer by noch / over
haer goet vinthael / waer op zy van den Secretaris hun affchept namen /
en in hun Logement komende / stelden stracx onse tot hun embarquent /
gelijck zy lieden oock kortz daer aen / zijn 't Schepe gegaen / om hun aen
de Vloot van 't Vereenichde Nederlandt te begeben.

Den goeden Godt wilt de Wapenen van den Nederlandtschen Leeuw
in desen rechtveerdigen Oorloch zegenen / tegens dese trouwloose Portu-
geesen die als Pharaon in hartneckericheit opgesteygert zijnde / mogen ghe-
boelen haer wel verdiende straffe / daer toe op hare Custen veel schoone
gelegentheden sullen presenteren / soodanich dat de Oorlochachtige Re-
genten van dien Vereenichden Staet / die reputatie toe-gebracht werde /
dat zy in 't kortz van selfs sullen komen imploreren / de vrientschap / ende
alliantie / die sy nu soo ondancbaerlick / dooz hunne verharde Nature
verwerpen.

De Ghedeputeerde condon van dien dach niet verdet als ontrent den
Ejooten van Boleim advanceren. Binnen hun Boort is noch gekomen
den Secretaris van den Franschen Chesant met een missive van com-
pementen.

lementen/ ende geluck wenschinge op hunne reyse / him daer beneffens toe-schickende een schriftelick memorie/ sommierlick verhalende't gepasseerde op de leste conferentie / met een toegift van wensch tot accommodement van de differentien. Ende alsoo hy daechs te voorens had versocht Coppe van 't schriftelick genomen afschept / soo souden zy hem de selfde onder Couverte/ met zijn Secretaris. Doch souden zy eene gelijcke Coppe/ an den Consul Wouter van der Houben / op dat ieder daer van de kennis mochte krijgen.

Waer op zy in Godes naem/ den 23. smozgens de Revier zyn afgesloopen/ vindende inden mont vande selfde twee Schepen van Oorloge upt de Vereenichde Nederlantsche Vloot / die hun teghens middach by den Heer Lieutenant Admirael zyn Crell : van Wassenae hebben gecombineert / die als doen versterckt was met vier Schepen van 't Esquadre vanden Vice-Admirael/ den overwinnelicken Zee-helt de Ruyter/ onder den Commandeur Verbeem.

De Gedeputeerde/ geduerende hunne verhandelinge / ende verblijf tot Lissabon/ hebben van den begin totten eynde / by alle occasien met den Lieutenant Admirael gecorrespondeert / ende sonder intermissie succesvollick geadviseert/ wat aldaer passeerde/ stellende hem op hunne wederkomst ter hant een Coppe vande Declaratie van Oorloch/ ende voozders met hem overgelecht/ hoe zy Gedeputeerde hunne reyse naer't Vaderlant best souden voorderen. Zy hadden hant wel geembarqueert in een vande ordinairse Paquet-Boots / maer alsoo de zee door de Turcken heel onbepl was (die selfs int gesicht vande Vloot eenighe Barkes aenstrant soegen) soo waten zy bekommerd om sonder eenich Convooy daer mede te vertrecken/ ende ter wijl de Vloot maer achtstien Schepen sterck was/ ende den Wynt alle dagen upt de Brasillen was te verwachten/ so bonden zy ooybooy een / oft twee dagen te vertoeven / ende int sien de komste van den Heer de Ruyter / op dat andersints de Vloot niet verwaacht wierde.

Op den 26. smozgens is den selven kintem opzepleyn / met 10. Schepen van Oorloch/ ende een Fluyt met behoeften/ komende van Cadix. Daer op de Gedeputeerde naer genomen afschept van den Heer Admirael in Compagnie van twee aen-ghעהaelde Schepen met Portugeesche Goederen/ gecombineert door Capiteyn Pen / voerende een Yacht van Oorloch/ het Casteel van N. den blick genaemt/ op den tweeden October tegens den abont/ hunne reyse naer 't Vaderlant voorderden. Op him verterck kreech de Vloot advijs upt Brieven gebonden in een aen-ghעהaelde Fluyt/ geschreven int Eplandt S. Michiel den 3. September lesleden/ dat aldaer een Caravelle van Brasil komende in twee maenden gezept gearriveert was/ met tijdinghe/ dat de Vloot gereet lach om van daer te uerttrecken/ ende verhoigens alle dagen te verwachten stont. De

De Ghebedeputeerde met 't Schip den Hertog in de Canaël komende
preparaerden een schijf telich advijs/ ofte rapport aen 't Vereenichde Re-
derlant/ van 't geene hoven verhandelt / en sonden 't selbe hoor af.

Onder tusschen/ ende geduerende alle den tijt deser verhandelinghe van
de Gedeputeerde hiinnen Lisboa/ soo passeerde/ ontrent de Vloot niet
dat in desen schijfvens meriteert / ende de Vloot bleef al vast ten Win-
ker/ de Dictaillie begon seer te minieren / en dit bleef aldus staen tot den
27. October wesende Saterdach/ alsoo wanneer zijn Excell: den Liewe-
nant Admiraal alle Schieps- Officieren aen Boort sende om te be-
raetslagen wat noodich te doen sijn/ ende naer veel debatten / ende re-
denen inden Crijch-raet hoor gewent / men besloot terwyl den tijdt van
de komste van de Portugeesche- Brasilsche Vloot veel tijdt over streken
was/ ende datmen vreesde dat zo op ontfanghen advijs soude achterblij-
ven/ ende 't quaetste dat de Wijzes in alle Schepen begonden schraers te
worden/ ja qualick souffisant om naer 't Oederlant de Stevens te wen-
den/ oock daer by dat den tijt vande Commissie om 's Spanys Vloot in-
te wachten/ geenoedich was/ datmen 't Anker soude lichten/ ende noch
acht dagen lanch hoor de Lisbonsche Rivier. Crispen / 't welcke alsoo
geexecuteert wiert.

Ende hoe wel men nu/ met groot leedtoefen / d' hope van de comste
van 's Spanys vermaecte Vloot/ verloren gaf/ evenwel siet / Godt die
de zijne in hunne recheverdighe aenslagghen gebenedijdt/ ende van d' an-
der zijde d' Onrechtens/ ende d' Aenhangers van onrechtvaardige saeken/
ende die met alle trouweloosheid/ ende storten van veel onnoet bloed/
andere Heeren landen overwelbigen/ ende usurperen/ 't zijnder tijdt son-
tijds/ in 't geheel/ sontijds ten deele Onderbruynght/ ende ruineert/ alsoo
geschieden hier oock met de Portugesen. Want doen pder sich schickte
om naer hys te keren/ so ontdeckte den Manhaften/ en onbeschrjv-
den Zee-Heit de Ruyter een Vloot Schepen op d' hoochte van 38 Gra-
den 40 minuten/ liep daer naer toe/ ende Brande eenige Stucken los om
d' ander twee Esquadres te waerschoonen/ (alsoo de Vloot in 3 verdeelt
was/ een onder zijn Excell: een onder den hoor schreben de Ruyter / ende
't derde onder Floris.

Den hoor ghemeiden Heer de Ruyter schoon het mistich/ ende onstup-
mich weder was stach naer d' aenkomende Schepen toe / diemen naer
giffinge 34 Sepen/ ende een Conboper bevont / her grooter getal was
gesepareert. Den Vice Admiraal de Ruyter veroverde staec een Wyjs
met 624 Wisten supcher/ en eenige Hupden. Capiteyn Bachel een. Capi-
teyn vander Hulst twee/ Capiteyn Doms een / Capiteyn Gillis Thijfs.
een/ Capiteyn Adelaer een/ Capiteyn van der Hulst een / Capiteyn van
der Saen een/ Capiteyn de Liefde een. Den Commandant Gideon

de

de Wilt hoorende 't Loefwaerdt schieten toogh de Beulen in den Top/
dewijl alles met Onderzeulen krusste/ende 8 Gelasen lanck dus in mist/
ende harde Wint geloopen hebbende/sach een Schip te Loefwaert voor/
hy hem loopen/die hy naer noch een Gelas dede strycken/ende verover-
de met 600. Kisten Supcker/Wyden/Toebach/ende Wasille-Hout/ge-
lijck de doorgaende Ladinge vande Wasilsche Vloot was. Den 7. Oc-
tober sinoggens byouch sach aen 't noch een ander/'t welck hy naer dze
volle Gelasen insgelijck dede strycken/ende vermeerderde/gheladen met
400. Kisten Supcker. Die stracy daer mede nae Ceyl liep.

De Schepen van Rotterdam/ende Zeelandt hadden oock 4. Schepen
verobert / ende andere die daghelijck inde vereenighde Nederlanden ko-
men/ tot 21. inclusy/met die hy de Capers verobert. Zijn Excell: hadde
het ongeluck dat hy geen Wyant vernam om te veroveren / daer ober hy
sich bedroeft thoonde/ende noch meer dat eenighs Capiteynen van hem
waren gesteken/ kuyten zijn wyde/ ende wat hy seynde/ ende schoot/ dat
veel huns weechs liepen/daer ober hy geen wepnige redenen van klachte
hadde. Daer dese expeditie is de Vloot naer hups gesepit geduerich met
selle Winden/ ende Stozmen bestoocken/ sommighe Wyssen wierden de
Roers afgeslagen/andere voort gesleept/somma veel reddeloos de Canael
inloopende/ moesten d' Engelsche/ ende Fransche Wabens aendoen om
gecalafact te werden / doch eyndelick is Zijn Excell: den 6. December
in't gesicht van Socree met zijn schip O'eendracht alleen gearriveert/na
dat hy zijn afschepdt van eenighe andere Schepen onder Floris/onder
't Noort Dooz-Lant van Engelandt had genomen/die in Ceyl moesten/
inkomen / ende naer dat 't Schip ghereddet / ende voor Hellevoetsluyss
was gekomen/soo heeft zijn Excell: hem naer 's Gzavenhage begeben/
alwaer hy van alle ghequalificeerde / ende Adeliche personen met vele
Karrossen hem te ghemoeft ghereden/vertuillekomt is geworden/doende
kortz daer op syn Rapport aen de respective Overicheden van 't boven
gepasseerde/en oock hoe eenige Capiteynen hem ghequaeten hebben/ende
van 't gene hem inde Canael door eenige Engelsche Schepen belegen
was/Godt zy gelooft ober sijne genade/ende vergunt goet succes/ende
continuere de prosperiteyt van de Vereenighde Nederlanden ter eeren
zijns Racins tot glorie van de Regenten / tot conusse/ende ruste van
zijne Goddelicke/ende de selve Overichepts vyanden. Amen.

E Y N D E

